

اصطلاحنامه

مجموعه	صاف (کاغذ، خط و نقاشی)	چهره‌پراز	آب
محضر	صحیفه‌نما	حرف	آب زر
محو	صریر خامه	حریر	آب و رنگ
مدّ ابرو	صفحه	حنایی	آب و رنگ دادن
مد کشیدن	صفحة تصویر	خاک	آئینه
مسطر	صفحة رنگین	خامه	ابر (ابری)
مشق	صورت	خراش	ابرو ← مدّ ابرو
مشق جلوه	صورت آئینه (آینه)	خشک	ابری
مشق کردن	صورت نویسی	خط	استخوان (قلم)
مشق نظری (فکری)	صورت نویسی کردن	خط درهم	افشان
مشق رنگ آمیزی	طرح	خط گرفتن	انتخاب
مصرع برجسته	طرح افکندن	خواندن	اوراق
مصورّ	طرح انداختن	دفتر	اوراق پریشان
مصورّ	طرح برداشتن (از روی)	رقم	برگ
مغز استخوان (قلم)	طرح ریختن	رقم کردن	برگ حنایی
مغز قلم	طرح کش	رموز دفتر	برون آوردن (نسخه)
مُهر نام	طرح نقش	رنگ	بیاض
مینا	طرح نو	رنگ آمیزی	بیت
ناخن (قلم)	طرح کش	رنگ بستن	بی سواد
ناخواندنی	طی کردن (صفحه)	رنگ تازه	پراکنده ← نسخه پراکنده
نامه	عکس	رنگ ریختن	پرداختن
نسخه	غبار	رنگ زرد	پرداز
نسخه برداشتن	غبار خط	رنگ نقش	پرداز دادن (نقش)
نسخه پریشان	فردباطل	رنگین	پرده
نسخه سودا	قطعه	رنگین قلم	پرده رنگین
نشان	قلم	روی	پریشان ← اوراق پریشان
نظم	کار	زیب	پریشان ← نسخه پریشان
نظیر	کاغذ	زیب دادن	پشت
نظیر کشیدن	کاغذ ابری	زینت	پنهان داشتن نسخه
نقاش	کاغذ حنایی	ساده لوح	پی (طرح)
نقش	کاغذ کاهی	سایه	تازه ← رنگ تازه
نقش کار	کشیدن	سایه رنگین	تحریر
نقش کشیدن	کلفت	سر (سر قلم)	تربیت (= آماده سازی و به عمل آوردن رنگ و کاغذ)
نقش و نگار	کلک	سر (سرخط، سرمشق)	تصویر
نگار	گداخته (نقش)	سرگردن (= تراشیدن سر قلم)	تیرگی
نو ← طرح نو	گرد خط	سرمشق	جا به جا افتادن
نور	گرده	سواد	جزو
نوشتن	گرده برداشتن	سواد نسخه	جزو ناتمام
نوشتن (از روی)	گلچین	سوادخوان	جلا
نوک قلم	گم (ورق)	سودا ← نسخه سودا	جلوه
نی (قلم)	گوش	سیاه	جلوه دادن
نیم رنگ	گوش انداختن	سیاهی	جمع
ورق	گوشه	سیر رنگ	جمع گردیدن
هترمند	مایل (مشق)	شبیبه	جوی قلم
	مجلس تصویر	شستن (خط و مرکب)	چاک
	مجلس رنگین	شستن (نسخه)	

اندیشه‌ها و یادگارها

اسناد و مکاتبات علامه محمد قزوینی در باره تهیه عکس از نسخه‌های خطی اروپا (۱۲۹۹-۱۳۱۲ ش)

مقدمه

علامه مفضل، مرحوم میرزا محمدخان قزوینی - طاب ثراه - نه تنها در تحقیق و تتبع و تصحیح متون انتقادی، بلکه در تهیه عکس از نسخه‌های مهم و نادر مربوط به تاریخ و فرهنگ ایران زمین در کتابخانه‌های شرق و غرب جهان، پیشروست. او از این بابت نیز بر هموطنان خود منتی عظیم دارد و آنان که نسخه‌ها را به دست چاپ سپرده‌اند و هم کسانی که بعدها از آن بهره‌ها برده‌اند، خود را وامدار آن دانشی مرد سترگ می‌دانند. گرچه ما از دیرباز، از اقدامات و کوشش‌های آن مرحوم آگاهی داشته‌ایم، اما اکنون با انتشار شماری از اسناد مربوطه، موضوع بسی بیشتر از گذشته آشکار شده است. آنچه در لابه‌لای این اسناد بیش از هر نکته دیگر رخ می‌نماید، کوشش خستگی‌ناپذیر و دقت و نظم ستودنی علامه قزوینی است، برای شناسایی آن نسخه‌ها، تهیه عکس و فرستادن آنها، برای استفاده و اطلاع محققان و وطن. از سوی دیگر، این اسناد نشان‌دهنده دقت و مراقبت اوست برای حفظ اموال ملت و حساب و کتاب دقیق هر سکه از آن. و پاکی مردی که حفظ «پول ملت» او را از مکاتبه و پیگیری پیوسته مقصود از پای نیافکند.

گردآورندگان مجموعه حاضر که افتخار ارادت و دل‌بستگی به آن اسوه علم و تحقیق را از دیرباز در دل می‌پرورده‌اند، با انتشار این اسناد، نخست در پی آن بوده‌اند تا بخشی از زندگی و شیوه سلوک علامه قزوینی را بیش از پیش روشن گردانند و دیگر اینکه، سابقه‌ای از موضوع تهیه عکس از نسخ نادر مربوط به فرهنگ و زبان و تاریخ دیر سال ایران را به دست دهند. شماری از اسناد مربوطه، در شماره پیشین نامه بهارستان نشر شد و آنچه اکنون پیش روی علاقه‌مندان قرار دارد، بخشی دیگر از اسناد است. بخشی از این اسناد متعلق است به سازمان اسناد ملی و بخشی دیگر به مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه، که گردآورندگان، سپاس و تقدیر از مسئولان وقت آن مرکز را به سبب اجازه انتشار اسناد، بر ذمه خویش می‌شناسند. خداوند متعال تربت محمد قزوینی را از آب رحمت خویش سیراب فرماید که یاد او همچنان طراوت و تازگی دارد.

علی بهرامیان* - نادر مطلبی کاشانی**

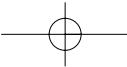
* مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی.

** کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.

1 از جمله رجوع شود به: یادداشت‌های دکتر قاسم غنی، به کوشش سیروس غنی (تهران: زوار، ۱۴۶۷)، ۳: ۵۶۸.

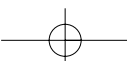
«وقتی مرحوم تیمورتاش در ۱۹۲۸ به پاریس آمد از قبل از ورود او آقای علا - که وزیر مختار بود - به آقای قزوینی و همه ایرانیان نوشته بود که استقبال کنند. البته قزوینی نرفت بعد... به ضمیمه کاغذ... که در فلان روز در هتل... دیدن کنند باز نیامد. آنچه من اصرار کردم قبول نمی‌کرد که من با یک وزیر و امیرکاری ندارم چرا بیایم! بالاخره به زحمتی یک روز با هم رفتیم و مرحوم تیمورتاش به حدی سرافراز شد و تشکر و خضوع کرد که مافوق نداشت و فوری عرض کرد که آقای علا شاهدند و یادداشت کرده‌اند که خودم عزم شرفیابی داشتم. در همان مجلس و در نتیجه بیانات قزوینی راجع به بعضی نسخ نادر در زبان فارسی تصمیم گرفت که چندین نسخه از آن نسخ عکس برداری شود و قزوینی برای هر یک مقدمه‌ای نگاشت...»

فهرست نامه‌ها

از وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه (نصیرالدوله) به اداره معارف.	۱۲۹۹/۱/۸	(۱)
از وزارت معارف به محمد قزوینی.	۱۲۹۹/۱/۱۵	(۲)
تصویب نامه هیئت وزراء.	[۱۲۹۹]	(۳)
از وزارت معارف به هیئت وزراء.	۱۲۹۹	(۴)
از هیئت وزراء به وزارت معارف.	[۱۲۹۹]	(۵)
از وزارت جنگ (حبیب‌الله شیبانی) به؟	۱۳۰۶/۹/۳	(۶)
.....	[۱۳۰۶]/۹/۱۴	(۷)
از وزارت معارف به؟	۱۳۰۶/۹/۱۵	(۸)
از وزارت معارف (حسین سمیعی) به حسین علاء (سفیر ایران در پاریس).	۱۳۰۷/۹/۲۹	(۹)
[از حسین علاء] به محمد قزوینی.	۱۳۰۷/۱۰/۲۲	(۱۰)
از محمد قزوینی [به حسین علاء]	۱۳۰۷/۱۰/۲۳	(۱۱)
[از حسین علاء] به وزارت معارف.	۱۳۰۷/۱۱/۲	(۱۲)
از وزارت معارف به حسین علاء.	۱۳۰۷/۱۲/۲	(۱۳)
از محمد قزوینی به سفارت ایران در پاریس.	۱۳۰۷/۱۲/۳	(۱۴)
از محمد قزوینی (رسید وجه).	۱۳۰۸/۱۲/۳	(۱۵)
از محمد قزوینی [به حسین علاء].	۱۳۰۸/۵/۲	(۱۶)
[از حسین علاء به محمد قزوینی].	۱۳۰۸/۵/۴	(۱۷)
[از حسین علاء به؟].	۱۳۰۸/۵/۷	(۱۸)
[از حسین علاء به؟].	۱۳۰۸/۵/۱۲	(۱۹)
[از حسین علاء به محمد قزوینی].	۱۳۰۸/۵/۱۲	(۲۰)
[از حسین علاء] به سفارت ایران در رم.	۱۳۰۸/۶/۲۹	(۲۱)
از محمد قزوینی [به سفارت ایران در پاریس].	۱۳۰۸/۸/۲۷	(۲۲)
از وزارت معارف به حسین علاء.	۱۳۰۹/۲/۳۱	(۲۳)
[از حسین علاء] به وزارت معارف.	۱۳۰۹/۳/۱۶	(۲۴)
از محمد قزوینی به [مدیر اداره معارف: حسین قراگزلو].	۱۳۰۹/۸/۲۶	(۲۵)
از وزارت مالیه به حسین علاء.	۱۳۰۹/۹/۱۵	(۲۶)
[از حسین علاء به محمد قزوینی].	۱۳۰۹/۱۰/۱۳	(۲۷)
از محمد قزوینی به سفارت ایران در پاریس.	۱۳۰۹/۱۰/۱۵	(۲۸)
[از حسین علاء] به محمد قزوینی.	۱۳۰۹/۱۰/۱۸	(۲۹)
از محمد قزوینی به سفارت ایران در پاریس.	۱۳۰۹/۱۰/۱۹	(۳۰)
از سفارت ایران در پاریس به وزارت مالیه.	۱۳۰۹/۱۰/۲۷	(۳۱)
از وزارت مالیه به وزارت معارف.	۱۳۱۰/۵/۱۶	(۳۲)
از حسین علاء [به محمد قزوینی].	۱۳۱۰/۸/۴	(۳۳)
از محمد قزوینی [به حسین علاء].	۱۳۱۰/۸/۶	(۳۴)
از سفارت ایران در پاریس به وزارت معارف.	۱۳۱۰/۸/۷	(۳۵)
از محمد قزوینی [به حسین علاء].	۱۳۱۰/۹/۱۰	(۳۶)
از سفارت ایران در پاریس به سفارت ایران در مسکو.	۱۳۱۰/۹/۱۲	(۳۷)
از سفارت ایران در پاریس [به محمد قزوینی].	۱۳۱۰/۹/۱۲	(۳۸)
از سفارت ایران در مسکو به سفارت ایران در پاریس.	۱۳۱۰/۹/۲۵	(۳۹)
از سفارت ایران در پاریس به محمد قزوینی.	۱۳۱۰/۱۰/۲	(۴۰)
از محمد قزوینی [به وزارت معارف].	۱۳۱۰/۱۰/۷	(۴۱)
[از حسین علاء] به محمد قزوینی.	۱۳۱۰/۱۰/۹	(۴۲)
[از حسین علاء] به وزارت معارف.	۱۳۱۰/۱۰/۱۴	(۴۳)
از محمد قزوینی [به حسین علاء].	۱۳۱۰/۱۰/۳۰	(۴۴)
از محمد قزوینی [به حسین علاء].	۱۳۱۰/۱۱/۲	(۴۵)
از سفارت ایران در پاریس به سفارت ایران در مسکو.	۱۳۱۰/۱۱/۴	(۴۶)
[از حسین علاء] به محمد قزوینی.	۱۳۱۰/۱۱/۴	(۴۷)
از سفارت ایران در مسکو به سفارت ایران در پاریس.	۱۳۱۰/۱۱/۱۶	(۴۸)
[از حسین علاء] به محمد قزوینی.	۱۳۱۰/۱۱/۲۵	(۴۹)
از سفارت ایران در مسکو به سفارت ایران در پاریس.	۱۳۱۰/۱۲/۳	(۵۰)
[از حسین علاء به محمد قزوینی].	۱۳۱۰/۱۲/۱۰	(۵۱)
از محمد قزوینی [به حسین علاء].	۱۳۱۰/۱۲/۱۱	(۵۲)
از سفارت ایران در پاریس به سفارت ایران در مسکو.	۱۳۱۰/۱۲/۱۳	(۵۳)
از علی اصغر حکمت [به حسین علاء].	۱۳۱۲/۱۱/۲۳	(۵۴)

۱

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه*

ت ۱ ←

۸ حمل پیچی ٹیل ۱۲۹۹

اداره معارف

به موجب تصویب نامه مورخه یازدهم دلو گذشته که سواد آن عیناً ذکر می شود:

برحسب پیشنهاد وزارت معارف چون آقا شیخ محمدخان قزوینی - که از ادباء و فضلاء نامی و مدتی است در اروپا مشغول خدمت به معارف و نشر و ترویج کتب اسلامی می باشد و نظر به اینکه برای بسط و ترویج معارف مملکت احیای کتب قدیمه که فعلاً در ایران نسخه آن مفقود است و در کتابخانه های اروپا موجود می باشد موجب انتفاع عمومی خواهد بود و برای ایفای این خدمت علمی آقا شیخ محمد مزبور دارای خیرت و بصیرت لازمه است تصویب شد از اول برج قوی ٹیل هذمه السنه ماهی یک هزار فرانک برای حصول این مقصود به مشارالیه پرداخته شود که برطبق تعلیمات وزارت معارف در صدد استنساخ و جمع آوری کتب نفیسه ای که نسخه آن در ایران نیست برآمده به وزارت معارف ارسال دارد.

در نظر ندارم که از اداره معارف تاکنون دستوری برای مشارالیه فرستاده شده باشد، این است که یادآوری می کنم دستورالعملی برای مشارالیه بنویسید این طور که اقلأ آنچه کتب چاپی نافع به زبان فارسی یا عربی موجود است و می توان ابتیاع نمود صورت بفرستد و هر نسخه ای هم که مفید باشد و طبع نشده است استنساخ نموده بفرستد و هر هفته مرتباً راپرت خود را بدهد بعد از نوشتن این دستورالعمل بیاورند ملاحظه شده فرستاده شود.

نصیرالدوله

۲

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه*

ت ۲-۳ ←

۱۵ حمل پیچی ٹیل ۱۲۹۹

خیلی فوری است.

توسط آقای ممتاز السلطنه وزیر مختار پاریس

جناب آقای شیخ محمدخان، در اوائل تصدی اینجانب در وزارت معارف و اوقاف در نظر داشتم که هموطنان عالم و معارف پروری که در خارجه اقامت دارند دعوت به ایران نمایم که در خدمت و توسعه معارف وطن با اینجانب یاری و همراهی نمایند و اولین نظر من معطوف به طرف جناب عالی بود، و در همان ایام از بعضی دوستان پاریس هم استعلام کرده بودم که جناب عالی میل به آمدن ایران دارند یا خیر؟ از قراری که نوشته بودند به برلن تشریف برده بودید و این مسئله همین طور مسکوت عنه ماند. اخیراً که حضرت والا شاهزاده نصره الدوله وزیر امور خارجه - دامت شوکته - در این موضوع تلگراف نموده بودند اینجانب هم مغتنم شمرده و به هیئت وزراء عظام پیشنهاد نمودم که در این ایام که در اروپا توقف دارید قبل از آمدن خودتان خدمت مهمی به معارف را که در آنجا می توان انجام داد به عمل بیاورند و آن همانا جمع آوری و خریداری کتب مشرق زمینی یعنی کتب اسلامی است که به زبان فارسی یا عربی تألیف شده و در اروپا به طبع رسیده. البته محتاج تذکار نیست که از دویست سال قبل بسیاری از کتب اسلامی در هلند و آلمان و فرانسه و انگلیس

و سایر ممالک اروپا به طبع رسیده که بعضی از آنها شاید فعلاً خیلی کمیاب باشد (چنانکه تاریخ میرزا محمدعلی حزین اصفهانی که سرجان ملکم در کتاب خود غالباً از او نقل می‌نماید خیلی مایل بودم به دست بیاورم و به زحمت زیاد یک نسخه‌ای آن را در پاریس پیدا کردم) البته نسخی که کمیاب است باید به فرصت و تجسس به دست آورد. ولی بسیاری از آن فعلاً در کتابفروشی‌ها پیدا می‌شود. بدیهی است جناب عالی در انتخاب آنها از همه کس ابصر هستید و باید آنها را متدرجاً خریداری نموده و ارسال فرمایید. قیمت آن‌را هرطور میل دارید ممکن است قرار گذاشت که یا قبلاً و جهی فرستاده شود یا مستقیماً خود کتابخانه حواله دهد. *Contre remboursement* و در اینجا پرداخته شود، بسته به ترتیبی است که شخصاً مصلحت بدانید و اطلاع بدهید. به علاوه صورت جامع و مفصل از کلیه کتب فارسی و عربی که در ممالک اروپا به طبع رسیده و فعلاً ممکن است بدست آورد با اسم کتابخانه و قیمت و سایر اطلاعات لازمه تهیه نموده به وزارت معارف ارسال دارند. هم چنین صورت کتب قدیمه که در کتابخانه‌ها و موزه‌های دولتی و ملی موجود است و در ایران نسخه آن یافت نمی‌شود آن‌را نیز فهرست کرده بفرستید تا هرکدام لازم است به توسط جناب عالی استنساخ شود (از جمله در کتابخانه ملی فرانسه (پاریس - کوچه ریشیتو) سه کتاب از فردوسی موجود است: یکی شاهنامه، دوم یوسف و زلیخا، سوم کتاب دیگری که اسم آن در نظرم نیست و آن رساله‌ای است شبیه به گلستان سعدی دارای حکایات کوچک منشور که هر حکایت منتهی به چند بیت شعر می‌شود. رجوع به کتابخانه مزبوره فرموده آن کتب را استنساخ و ارسال دارند).

در ازاء این زحمتی که جناب عالی متحمل می‌شوید، ماهی یک هزار فرانک به جناب عالی داده خواهد شد و صورت تصویب‌نامه‌ای هم که در این خصوص از هیئت وزراء گذشته است تلواً برای جناب عالی فرستاده می‌شود. البته با آن جدیتی که در جناب عالی سراغ دارد لازم به توصیه نیست که در این خصوص سریعاً اقدام فرموده و از نقطه نظر علاقه‌ای که به معارف این مملکت دارید هرگونه پیشنهاد دیگری که در حدود این گونه اقدامات ادبی مقتضی بدانید به ضمیمه راپرت، اقدامات هفتگی خود را به وزارت معارف بنویسید که موجب کمال امتنان خواهد بود.

اعلم الدوله

ریاست وزراء

[۱۳۹۹]

برحسب پیشنهاد وزارت معارف، در جلسه ۹ دلو مطابق ۱۱ جمادی‌الاولی ۱۳۳۸، چون آقا شیخ محمد قزوینی که از ادبا و فضیلتی نامی و مدتی است در اروپا مشغول خدمت به معارف و نشر و ترویج کتب اسلامی می‌باشد و نظر بر اینکه کتب مزبوره در ایران نایاب و برای بسط و ترویج معارف مملکت احیای آن کتب مفید و موجب انتفاع عمومی است و باید متدرجاً از کتابخانه‌های اروپا استنساخ و به ایران فرستاده شود و برای این خدمت آقا شیخ محمد دارای خیرت و بصیرت لازمه است تصویب شد از اول برج دلو هذالسنه قوی ثیل ماهی مبلغ یک هزار فرانک برای حصول این مقصود به توسط وزارت معارف به مشارالیه پرداخته شود که بر طبق تعلیمات آن وزارت خانه در صدد استنساخ کتب نفیسه که نسخه آن در ایران مفقود است برآمده و به وزارت معارف ارسال دارند.

[بدون امضا]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

[۱۲۹۹]

مقام منیع هیئت وزراء عظام، دامت شوکتهم

وزارت معارف سنه ماضیه پیشنهادی تهیه و به هیئت معظم دولت تقدیم نمود که ماهی یک هزار فرانک در حق آقا شیخ محمد قزوینی - که یکی از ادبا و فضلاء نامی و مدتی است در اروپا مشغول خدمت به معارف و نشر و ترویج کتب اسلامی می باشد - برقرار گردد که کتب عام المنفعه و نایابی که در کتابخانه های اروپا موجود است متدرجاً استنساخ و برای بسط و ترویج معارف ایران ارسال دارند. پیشنهاد مزبور در جلسه ۹ دلو مطابق ۱۱ جمادی الاولی ۱۳۳۸ تصویب و مقرر می شود که به توسط وزارت جلیله مالیّه ارسال شده است. نظر به اینکه با اوضاع حاضره ارسال وجه و برات هر ماهه متعسر و مشکل است وزارت معارف استدعا و پیشنهاد می نماید هیئت معظم دولت امر و مقرر فرمایند وزارت جلیله مالیّه دوازده هزار فرانک حقوق یکساله تخاقوئیل مشارالیه را بر سبیل مساعده تأدیه فرمایند که به توسط وزارت معارف به جهت مشارالیه ارسال شود.

اعلم السلطان - [امضاء ناخوانا]

ریاست وزراء

[۱۲۹۹]

کابینه وزارت معارف

پیشنهادی راجع به حقوق آقا شیخ محمدخان به هیئت وزراء تهیه شود: که چون آقا شیخ محمدخان مشغول خدمت به معارف است، حقوقی که مطابق تصویب نامه هیئت وزراء ۱۱ جمادی الاولی ۱۳۳۸ به مشارالیه داده می شود تاکنون بطور مساعده پرداخته شده است، لهذا وزارت معارف پیشنهاد می نماید که حقوق آقا شیخ محمدخان که بالغ به دوازده هزار فرانک است از اول حمل سنه آتیه یکساله به توسط وزارت معارف به ایشان پرداخته شود.

[امضاء ناخوانا]

وزارت جنگ

۱۳۰۶/۹/۳

خصوصی است.

قربانت شوم، با تجدید مراتب ارادت به استحضار خاطر محترم می رساند آقای میرزا محمدخان قزوینی که

از اجلۀ فضلا و مدت هاست در پاریس به تهیه تألیفات مفیده و متعدده مشغول شده به طوری که حضرت عالی سابقه دارند مستمری از طرف دولت داشته و متأسفانه از اول سال جاری در ایصال مستمری معزی الیه تأخیر شده است، علیهذا نظر به اینکه عدم اتصال وجوهات ایشان باعث اختلال امور زندگانی معزی الیه شده و حقیقۀ دور از عدالت است که چنین شخص فاضلی از مستمری چندین ساله خود محروم باشد متمنی است با بذل توجه مخصوص وسائل ایصال سریع وجوهات معوقۀ ایشان را فراهم فرموده و ضمناً دستورات لازمه صادر فرمایند که در آتیه نیز مستمری ایشان مرتباً عاید گردد. بدیهی است با اشعار نتیجه اقدامات مبدوله بنده را نیز متشکر خواهند فرمود.

[حبیب‌الله شیبانی]

[در حاشیه نوشته شده]:

محاسبات جواب تهیه نماید.

۱۳۰۶/۹/۱۴

به مرکز محاسبات، فوراً جواب بدهید حواله حقوق پنج ماهه اول سال نیز به مشارالیه در هفته گذشته توسط آقای فروغی فرستاده شد و بقیه آن هم ارسال می شود.

[امضاء ناخوانا]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

۱۳۰۶/۹/۱۵

قربانت شوم، در جواب مرقومه شریفه زحمت می دهد که حواله حقوق پنج ماهه اول سال آقای میرزا محمدخان قزوینی اخیراً صادر و توسط جناب اشرف آقای فروغی ارسال شده است و درخواست ماههای بعدی هم صادر شده عماقرب حواله آن ارسال می شود.

[سه امضای ناخوانا]

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

۱۳۰۷/۹/۲۹

جناب مستطاب اجل آقای میرزا حسین خان علا، وزیر مختار محترم دولت علیه در پاریس - دام اقباله احتراماً خاطر شریف را مستحضر می دارد که مبلغ چهار هزار تومان به تصویب رسیده است که به وسیله جناب مستطاب عالی به اختیار جناب آقای میرزا محمدخان قزوینی گذارده شود. این اعتبار برای استنساخ کتب

قدیمه فارسی تخصیص داده شده است، انتخاب کتبی که باید استنساخ شود با خود ایشان خواهد بود. متمنیم قدغن فرمایید مراتب را به اطلاع جناب معزی‌الیه برسانند. این نکته را باید تذکراً معرض بدارم که خواه به‌وسیله عکس و خواه به‌وسیله کتابت هرگونه صلاح باشد اقدام خواهند فرمود، ولی در هر حال لازم است لااقل یک‌نسخه برای کتابخانه وزارت معارف ارسال دارند و چنانچه ممکن باشد دو نسخه ارسال دارند. البته اهل علم و معرفت بیشتر از آن کتب استفاده خواهند نمود.

[حسین ادیب السلطنه] سمیعی

۱۰

۲۲ دی ماه ۱۳۰۷
۱۲ ژانویه ۱۹۲۹

جناب مستطاب آقای میرزا محمدخان قزوینی

از وزارت جلیله معارف راجع به اعتباری که برای استنساخ کتب قدیمه فارسی تخصیص داده شده و به اختیار جناب مستطاب عالی گذارده خواهد شد، مراسله‌ای رسیده که سواد آن را تلواً ایفاد و خواهشمندم از نظریه خود سفارت را مستحضر فرمایید.

[حسین علاء]

۱۱

23, rue Gazau, Paris 14^e

۲۳ دی ماه ۱۳۰۷

قربانت شوم، مرقومه شریفه زیارت گردید. بنده مدت هاست که منتظر وصول این اعتبار بودم و مقدمات کار را هم تا اندازه‌ای فراهم کرده‌ام یعنی از همان روز وصول [نامه] جناب مستطاب اجل آقای تیمورتاش، وزیر دربار - دام ظلّه‌العالی - به طهران که این خیال مبارک به‌سعی و اهتمام ایشان از قوه به‌فعل آمده است. همان‌طور که حضوراً با خود آقای معظم‌له قرار داده شده برای تسهیل امر و تسریع کار راه عملی این کار منحصر در این است که این اعتبار تماماً به‌اسم بنده در یکی از بانک‌های پاریس تحویل داده شود، یعنی حضرت مستطاب عالی یک چک به‌مقدار چهارهزار تومان به‌هر بانکی که بخواهند به‌اسم بنده مرحمت خواهید فرمود و آن وقت بنده خودم خواهم دانست با سایر جزئیات کار از انتخاب کتب و انتخاب عکاس و نویسنده و غیره و غیره، که هر طور اسرع و اصلح باشد عمل خواهم نمود.

مخلص حقیقی صمیمی
محمد قزوینی

۱۲

۱۳۰۷/۱۱/۲
[۱۹]۲۹/۱/۲۲

وزارت معارف

عظماً به مراسله محترمه مورخه ۱۳۰۷/۹/۲۹ به شماره ۲۰۸۲/۲۲۰۵۰/ راجع به تصویب چهار هزار تومان اعتبار جهت استنساخ کتب قدیمه فارسی تصدیق می دهد مراتب را به آقای میرزا محمدخان قزوینی اشعار، اینک جوابی داده اند که ذیلاً به اطلاع می رساند: «برای تسهیل امر و تسریع کار راه عملی این کار منحصر در این است که این اعتبار تماماً به اسم بنده در یکی از بانک های پاریس تحویل داده شود، یعنی حضرت مستطاب عالی یک چک به مقدار چهار هزار تومان به هر بانکی که بخواهید به اسم بنده مرحمت خواهید فرمود و آن وقت بنده خودم خواهم دانست با سایر جزئیات کار از انتخاب کتب و انتخاب عکاس و نویسنده و غیره و غیره که هر طور اسرع و اصلح باشد عمل خواهم نمود» متمنی است اگر نظراتی داشته صریحاً مرقوم فرمایید که از همان قرار رفتار شود.

[حسین علاء]

۱۳

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

۱۳۰۷/۱۲/۲

جناب مستطاب اجل آقای علاء، وزیر مختار دولت علیه در فرانسه

در جواب مرقومه نمره ۱۰۳۹/۷/۱۱/۲/ زحمت افزا می شود مبلغ چهار هزار تومان مستقیماً در وجه آقای میرزا محمدخان قزوینی حواله شده است.

[سمعی]

۱۴

23, rue Gazau, Paris 14^e۳ اسفند ۱۳۰۷
۲۲ فوریه ۱۹۲۹

آقای عزیز محترم، چکی که از طرف آقای وزیر مختار - دام ظلله العالی - مرحمت فرموده برای بنده فرستاده بودید رسید و فوراً قبض رسید آن را لفاً ارسال خدمت نمودم. مستدعی است عرض سلام مخلصانه بنده را با ادعیه صمیمانه برای شفاء عاجل به عافیت آقای وزیر مختار خدمتشان تبلیغ فرمایید.

مخلص حقیقی
محمد قزوینی

۱۵

پاریس

۳ اسفند ۱۳۰۷

یک طغرا چک نمبره ۱۸۳۳۱ معادل صد هزار فرانک فرانسه از طرف بانک ملی ایران در طهران به توسط سفارت جلیله دولت علیه ایران در پاریس عاید و واصل این جانب گردید. تحریراً فی پاریس ۳ اسفند ۱۳۰۷.

محمد قزوینی*

[محل مهر]

۱۶

23, rue Gazau, Paris 14^e

۲ مرداد ۱۳۰۸

قربانت شوم، البته به خاطر حضرت مستطاب عالی مانده است که در ۲۹ ماه ژوئن به توسط سفارت جلیله مکتوبی از طرف بنده به عنوان کتابخانه وینه فرستاده شد در خصوص طلب اجازه برای عکس برداشتن یک نسخه قدیمی فارسی که در آن کتابخانه موجود است تا امروز که ۲۴ ژوئیه است و بیست و شش روز از تاریخ فرستادن آن کاغذ می گذرد اصلاً و ابداً جوابی از آن کتابخانه نرسیده است. در صورتی که در همان موقع به توسط آقای مساعد السلطنه مکتوبی راجع به عکس برداشتن نسخه دیگری که در بریتیش میوزیوم موجود است فرستادم، فوراً جواب و رخصت عکس دوم رسید و بنده هم فوراً سفارش دادم، آنها هم فوراً عکس را برداشته و پرپر عکس ها وارد پاریس شد، تمام این کارها در عرض این یک ماهه روی داده است و از وینه حتی جواب کاغذ ما را هم در عرض این مدت طویل نداده اند، و من بسیار متعجبم که چگونه در جواب سفارت علیه این همه تأخیر و طفره به خود اجازه داده اند، آیا احتمال این نمی رود که فراموشی و نسیان روی داده باشد و از سفارت علیه آن را هنوز به وینه نفرستاده باشند؟ مستدعی است اگر اسباب تصدیح خاطر شریف نیست تحقیقی در این باب به عمل آید، یعنی اگر کاغذ را به وینه فرستاده اند مجدداً مطالبه جواب فوری نمایند. خواه جواب مثبت خواه جواب منفی که اقلأ تکلیف معلوم گردد، و اگر اتفاقاً در گوشه ای مانده است و نفرستاده اند (و این را محال می دانم) به وینه بفرستند.

ازین همه تصدیح معذرت می خواهم ولی چون پول دولت را باید به مصرفی که خواسته اند رسانید و ممکن است ماهها باز اگر مطالبه جواب نشود این انتظار طول بکشد این است که به مقام مزاحمت برآمده مجدداً خواهش می کند که مقرر فرمایید؛ ثانیاً و جدأ مطالبه جواب از وینه نمایید ولو جواب منفی که تا دیگر شخص منتظر آن نسخه نباشد.

مخلص حقیقی صمیمی

محمد قزوینی

* رسید دریافت وجه به خط مرحوم قزوینی نیست. پیش نویسی بوده که بعداً به امضای او برسد (گردآورندگان).

۱۷

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۴ مرداد ۱۳۰۸

قربانت شوم، در جواب مرقومه شریفه مورخه دوم مرداد ماه ۱۳۰۸ تصدیع می‌دهد به محض ابلاغ تقاضای عالی به توسط جناب اشرف آقای فروغی در تاریخ هشتم تیرماه ۱۳۰۸ شرحی به رئیس کتابخانه وینه نوشته عین مرقومه محترمه را در لف پکت گذاشت و از قرار معلوم در چهار روز قبل که به توسط آقای مینوی پیغامی در همین موضوع داده بودید که سواد مراسله صادره از سفارت تقدیم نظر به تأکید جناب مستطاب عالی امروز مجدداً شرحی به رئیس کتابخانه نوشته تقاضای جواب فوری نمود. ضمناً مراتب را جناب آقای پاکروان که مملکت اطیش در حوزه مأموریت معزی الیه واقع است خاطر نشان نموده درخواست مساعدت نمود.

[حسین علاء]

[در حاشیه نوشته شده:]

به محض وصول اطلاع از وینه مجدداً اشعار خواهد داشت. موقع را برای تقدیم مراتب مودت مغتنم می‌شمارد.

۱۸

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۷ مرداد ۱۳۰۸

دوست عزیزم، چون آقای میرزا محمدخان از طرف وزارت جلیله معارف برای برداشتن عکس از کتب قدیمه فارسی که در کتابخانه‌های اروپا موجود است مأموریت دارد، لهذا یک‌ماه قبل تقاضا کردند شرحی را که به عنوان کتابخانه وینه نوشته بودند برای مدیر کتابخانه فرستاده، ضمناً تأکید شود در انجام این تقاضا تسریع فرماید. از طرف سفارت شرحی به مدیر کتابخانه در تاریخ هشتم تیرماه / ۱۳۰۸ نوشته شد که تاکنون به جواب آن نائل نشده است. اخیراً در مورد تقاضای مجدد آقای قزوینی مراسله دیگری اشعار داشت که سواد هر دو را برای استحضار عالی تقدیم می‌دارد. از آنجا که وینه در حوزه مأموریت حضرت عالی است خواهشمند است دستور فرمایند از طرف آن سفارت نیز به مدیر کتابخانه مذکور شرح مقتضی نوشته تأکید در انجام امر بشود. موقع را برای تقدیم مراتب مودت خود مغتنم می‌شمارد.

[حسین علاء]

۱۹

دفتر نمایندگی شاهنشاهی ایران

۱۲ مرداد ۱۳۰۸

دوست عزیزم، مرقومه محترمه مورخه ۷ مرداد ۱۳۰۸ راجع به آقای میرزا محمدخان که از طرف وزارت جلیله معارف برای برداشتن عکس از کتب قدیم فارسی موجوده در کتابخانه‌های اروپا مأموریت دارد

عزّ وصول بخشید. جواباً سواد یادداشتی را که در این باب به وزارت خارجه اطّریش نوشتم تقدیم داشته و موقع را برای تجدید مراتب مودّت و ارادت مغتنم می‌شمارم.

[حسین علاء]

۲۰

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۲ مرداد ۱۳۰۸

قربانت شوم، در تعقیب مراسله مورّخه ۴ مرداد ماه / ۱۳۰۸ سواد مراسله جوابیه کتابخانه وینه را که [...] تلوّاً ایفاد می‌دارد. به طوری که ملاحظه می‌فرمایند مشغول برداشتن عکس کتب می‌باشند و به واسطه قلت اعضاء و ایام تعطیل خاتمه امر قدری به تأخیر افتاده، همین که تمام شد مستقیماً برای جناب مستطاب عالی عکس‌ها را خواهند فرستاد. موقع را برای تجدید و تقدیم مراتب مودّت مغتنم می‌شمارد.

[حسین علاء]

۲۱

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۲۹ شهریور ۱۳۰۸

سفارت شاهنشاهی ایران در رم

مرقومه مورّخه ۲۴ شهریور نمرة ۵۴، به انضمام سواد مراسله وزارت امور خارجه اطّریش دایر بر تقاضای آقای میرزا محمدخان قزوینی واصل و موجب امتنان گردید. سواد مراسله مزبور برای آقای قزوینی فرستاده شد.

[حسین علاء]*

۲۲

23, rue Gazau, Paris 14^e

۲۷ آبان ۱۳۰۸

سفارت جلیله دولت علیه ایران در پاریس

سه دوره عکس کتابی که به کتابخانه ملّی وینه سفارش داده بودیم از پریروز الی امروز همه صحیح و سالم رسید و رسیدش را با عرض تشکر به کتابخانه، خودم نوشتم ولی چون مکاتبات آن کتابخانه به این جانب اغلب به توسط سفارت جلیله پاریس بوده است حالا نیز مناسب و مقرون به نزاکت گمان می‌کنم این باشد که از طرف سفارت دولت علیه نیز کاغذ تشکری به کتابخانه مزبور نوشته شود قریب به این مضمون که «فلانی (یعنی بنده) به سفارت اطلاع می‌دهد که هر سه دوره عکس کتاب (...) اینجا اسم کتاب عیناً از روی کاغذ

* نویسنده سوادنامه: نوری اسفندیاری.

جوفی نوشته شود) که او به کتابخانه ملی وینه سفارش داده بود این روزها همه صحیح و سالم رسید و در نهایت امتیاز و خوبی و دقت عکس‌ها انداخته شده بود و ازین بابت نهایت تشکرات صمیمانه خود را نسبت به مدیر محترم کتابخانه ملی وینه اظهار می‌دارد».

محض تسهیل کار سواد کاغذ آنها را که چندی قبل سفارت جلیله برای بنده فرستاده بود لفاً اعاده دادم تا اسم کتاب عیناً به همان املا آنجاها که بنده زیر آن با مرکب سرخ خط کشیده‌ام بی‌کم و زیاد استنساخ شود.

مخلص حقیقی
محمد قزوینی

۲۳

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

۱۳۰۹/۲/۳۱

جناب مستطاب اجل آقای علاء، وزیر مختار دولت علیّه در پاریس
چنانچه خاطر محترم مستحضر است در سنه ۱۳۰۷ به موجب حواله نمره ۴۵۵۳، مبلغ چهار هزار تومان بابت استنساخ کتب مهمه در شهرهای اروپا به وسیله جناب مستطاب عالی در وجه آقای میرزا محمدخان قزوینی تأدیه شده ولی تاکنون رسید آنرا ارسال نفرموده‌اند، علی‌هذا متمنی است مقرر فرمایید رسید مبلغ فوق را تهیه و به وزارت معارف ارسال فرمایند.

[سمعی]

[در حاشیه نوشته شده]: آقای نبیل، تحقیق نمایید چطور شده که [...] وجه را در موقع خود نفرستاده‌ایم. گمان دارم که از طرف ما غفلت نشده. شاید در وزارت‌خانه رسید مفقود شده باشد. در هر حال خواسته شد کاغذ بیاید (؟) زودتر داده شود. قبض المثنی از آقا میرزا احمدخان [برادر میرزا محمد خان قزوینی] گرفته بفرستید.

[حسین علاء]

۲۴

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۶ خرداد ۱۳۰۹

وزارت جلیله معارف

در جواب مرقومه محترمه مورخه ۱۳۰۹/۲/۳۱ نمره ۵۱۷۲ - ۱۳۲۰ تصدیع می‌دهد قبض رسید مبلغ چهار هزار تومان بابت استنساخ کتب قدیمه فارسی که بر طبق مرقومه نمره ۲۶۶۳۳ - ۱۰۴۸۲ مورخه ۱۳۰۷/۱۲/۲ آن وزارت جلیله توسط بانک ملی مستقیماً در وجه آقای میرزا محمدخان قزوینی حواله فرموده بودید در تاریخ ۲۸ فوریه ۱۹۲۹ در ضمن مراسله به عنوان مدیر بانک ملی ارسال شده است.

[حسین علاء]

* موارد ناخوانا به صورت [...] نشان داده شده و هر کلمه ناخوانده با سه نقطه [...] مشخص شده است (گردآورندگان).

قربانت شوم، در عریضهٔ اخیر خود که در ۳۱ شهریور حضور مبارک ارسال داشتیم عرض نموده بودم که مشغول ترتیب دادن مقدمه‌ای برای کتاب الابنیه عن حقایق الادویه که قدیمترین نسخهٔ خطی است که از کتب فارسی باقی مانده است و به خط اسدی شاعر و مورخهٔ ۴۴۷ هجری است و به خط کوفی است می‌باشم. و اکنون مجدداً تصدیق می‌دهم که پس از صرف وقت زیاد در تفتیش و تفحص کتب متفرقه و مطالعهٔ خود این کتاب از اول تا به آخر چون هیچ اطلاعاتی در خصوص مؤلف این کتاب زیاده بر آنچه مرحوم براون در تاریخ ادبیات ایران (از قول بعضی از مستشرقین مقدم بر او) نگاشته به دست نیاوردم و آنچه را نیز که آن مرحوم نگاشته و مابین مستشرقین معروف است موجب اطمینان قلب و وثوق کامل بدان نیافتم، چه مستشرقین در خصوص امور راجع به علوم و فنون شرق فوق‌العاده سریع‌الحکم‌اند لهذا فکر کردم که اگر داخل در تفصیل و جزئیات این مسئله بشوم و مشغول رد و ایراد و اعتراض و انتقاد گردم باز این فقره دو سه ماه دیگر طول خواهد کشید و بیش از حد فرستادن این کتاب که مدتهاست حاضر شده است به تعویق خواهد افتاد، و اگر عین مسطورات مستشرقین سابق الذکر را ترجمه کرده - با وجود اینکه هیچ اطمینان به صحت آن ندارم - در اول کتاب الحاق نمایم این را نوعی از اضلال و اغراء به جهل و مخالف با وجدان خود یافتم لهذا برای اینکه بیش از این بدون جهت کتاب را معطل نکرده باشم مصمم شدم که فوراً هر دو نسخهٔ آن را بدون هیچ مقدمه با همین پست ارسال حضور مبارک نمایم و از حضرت مستطاب اجل عالی خواهش کنم که از آقای میرزا عباس خان اقبال آشتیانی - دام اقبالهٔ العالی - تقاضا نمایند که یک مقدمهٔ مختصری از روی مطالعهٔ خود نسخه با اطلاعات ذی‌قیمتی که خودشان در این موضوع دارند برای این کتاب بنویسند و در اول آن الحاق نمایند و البته جناب معظم‌له در رد و قبول اقوال مستشرقین که بسته به اجتهاد شخصی خود ایشان است مختارند و خودم هم در این خصوص عریضه‌ای خدمت ایشان عرض کرده‌ام و مصمم شده‌ام که بعد از این نیز راجع به سایر نسخی که عکس آنها را خواهم برداشت همین کار را بکنم، یعنی آنها را به محض اینکه عکس و تجلیدشان حاضر شد فی‌الفور بدون معطلی ارسال طهران نمایم و از نوشتن مقدمه برای هر یک از آنها صرف‌نظر نمایم، زیرا که اگرچه نوشتن مقدمه متضمن فوایدی است ولی تجربه بر بنده ثابت کرد که با این وسواسی که بنده در کارها دارم و با کثرت مشاغل فوق‌العاده که عمدهٔ آنها تصحیح و نشر جلد سوم جهانگشای جوینی است (که دولت علیه در این خصوص به اهتمام و مساعی حضرت مستطاب اجل عالی وجه مساعدتی عطا نموده است) و با ملاحظه اینکه بنده به‌کلی و به‌کلی دست تنها هستم و حتی کارهای بسیار بسیار جزئی را خودم شخصاً باید متکفل شوم با این ملاحظات اگر بخواهم برای هر یک از این نسخی که عکس خواهم برداشت مقدمه‌ای حاضر کنم و برای هر مقدمه مدتی مدید مشغول تفتیش و تفحص در کتب شوم و چند ماه برای هر یک وقت صرف کنم حقیقهٔ من اطمینان از عمر خودم ندارم و ابداً نمی‌خواهم پول دولت مدت طولانی پیش من بماند و ذمهٔ من الی غیرالنهایه مشغول این کار باشد لهذا چنانکه عرض کردم مصمم شدم که عکس‌های نسخ را بعد از این به محض اینکه از دست عکاس و صحاف بیرون آمد فوراً بدون هیچ مقدمه‌ای بفرستم و از وزارت جلیلهٔ معارف استدعا نمایم که از یکی از جوانان فاضل ایران مثل آقای اقبال، معظم‌له یا آقای میرزا مجتبی مینوی تقاضا نمایند که مقدمه‌ای برای هر یک از آنها بنویسند و در اول آنها الحاق نمایند تا این بنده را فرصتی برای اتمام کار جهانگشایه توفیق خدای تبارک و تعالی شاید پیدا شود و بتوانم از عهدهٔ این کار که بیش از ده سال از عمر خودم را صرف آن کرده‌ام و هنوز ناتمام مانده است بعون‌الله و حسن مشیت‌ه شاید برآیم.

تصدیق از حد گذشت، فوق‌العاده معذرت می‌خواهم و دوام سلامت و سعادت آن وجود محترم را از خداوند متعال خواهانم.

مخلص حقیقی صمیمی
محمد قزوینی

۲۶

وزارت مالیه

۱۳۰۹/۹/۱۵

جناب مستطاب اجل آقای میرزا حسین خان علاء، وزیر مختار دولت علیّه در پاریس
در سال ۱۳۰۷ مبلغ چهار هزار تومان به موجب تصویب نامه هیئت وزراء عظام و حواله نمرة ۴۵۵۳/
[۱۳]۰۷/۱۱/۸ برای استنساخ کتب مهمّه توسط جناب مستطاب اجل عالی در وجه آقای میرزا محمدخان
قزوینی در پاریس پرداخت گردیده. متمنی است رسید وجه مزبور را از ایشان مطالبه و ارسال فرمایید که
به عنوان سند خرج ضبط شود.

[مهر و امضاء ناخوانا]

[در حاشیه نوشته شده]:

آقای رئیس،

تصور می‌کنم در موقع خود، این رسید اخذ و به طهران فرستاده شده. سابقه مراجعه و جواب آن کاغذ را مرقوم دارید. در
هر حال مجدداً قبضی از آقای قزوینی گرفته ارسال دارند.

[حسین علاء]

29/1/1

۲۷

۱۳ دی ماه ۱۳۰۹

۱۳ دسامبر ۱۹۳۰

قربانت شوم، از وزارت مالیه تقاضا کرده‌اند رسید مبلغ چهار هزار تومان یعنی صد هزار فرانکی که برای
استنساخ کتب در اسفندماه ۱۳۰۷ توسط بانک ملی حواله کرده بودند ارسال گردد که به عنوان سند خرج ضبط نمایند.
اگر چه در تاریخ ۲۸ فوریه ۱۹۲۹ در جواب بانک ملی رسید ارسال شده است، مع هذا چون وزارت مالیه هم
که مرکز اصلی ضبط اسناد خرج است احتیاج به نسخه‌ای از رسید مزبور دارد خواهشمند است لطف فرموده
نسخه‌ای مرقوم و ارسال فرمایند که به وزارت مالیه فرستاده شود.

[حسین علاء]

۲۸

23, rue Gazau, Paris 14^e

۱۳ دی ۱۳۰۹

سفارت جلیله دولت علیّه ایران در پاریس
رسید حقوق آذرماه را دو نسخه حسب معمول ارسال خدمت نمودم.

در خصوص قبض رسیدی که برای صد هزار فرانک اسفندماه ۱۳۰۷ در ۲۲ فوریه ۱۹۲۹ نوشته و به سفارت جلیله فرستاده‌ام مستدعی است که اگر سواد آن‌را در سفارت حاضر دارید از روی آن سواد دیگری برداشته برای اینجانب ارسال دارید که بعینها و من جمیع الوجوه قبضی که برای وزارت مالیه خواهم نوشت مطابق آن باشد، و ضمناً مستدعی است که به اینجانب اطلاع دهید که آیا تاریخ آن‌را هم باید بعینه مطابق تاریخ قبض سابق گذارد یعنی اسفند ۱۳۰۷ یا تاریخ همین روزی که قبض ثانوی را خواهم نوشت یعنی دی ماه ۱۳۰۹.

مخلص حقیقی
محمد قزوینی

۲۹

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۸ دی ۱۳۰۹

جناب مستطاب اجل آقای میرزا محمدخان قزوینی
در جواب مرقومه محترمه مورخه ۱۵ دی ماه ۱۳۰۹ سواد قبض حضرت عالی را بابت صد هزار فرانک تلواً ایفاد می‌دارد. چون این قبض را به‌طور المثنی مرحمت می‌فرمایید ممکن است تاریخ روز تحریر را مرقوم بفرمایید.

[حسین علاء]

۳۰

پاریس

۱۹ دی ۱۳۰۹

سفارت جلیله دولت علیه ایران در پاریس
برحسب دستورالعمل سفارت جلیله، المثنی قبض رسید صد هزار فرانک اسفندماه ۱۳۰۷ را لغاً ارسال خدمت نمودم و دو سه کلمه‌ای نیز در این المثنی («از بابت مخارج عکس بعضی از نسخ نادره فارسی در کتابخانه‌های اروپا») بر آن افزودم تا وجه مصارف این صد هزار فرانک از همان بدو نظر معلوم باشد و تاریخ روز تحریر و روز وصول پول هر دو را نوشتم.

مخلص حقیقی صمیمی
محمد قزوینی

۳۱

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۲۷ دی ۱۳۰۹

وزارت مالیه

در جواب مرقومه مورخه ۱۳۰۹/۹/۱۵ به شماره ۳۷۴۶۰ صادره از اداره محاسبات کل، قبض المثنی آقای میرزا

محمدخان قزوینی را (بابت وصول صد هزار فرانک جهت مخارج برداشتن عکس بعضی از نسخ نادره فارسی در کتابخانه‌های اروپا) تلواً تقدیم می‌دارد. ضمناً به اطلاع آن وزارت جلیله می‌رساند در همان تاریخ وصول وجه قبض رسید آقای قزوینی برای بانک ملّی مستقیماً ارسال گردید.

[حسین علاء]

وزارت مالیه

۱۶ مرداد ۱۳۱۰

وزارت جلیله معارف و اوقاف

عطف به مرقومه نمره ۳۷۸۶ - ۷۵۴ مورخه اول اردیبهشت ماه ۱۳۱۰ مشعر بر تقاضای صدور سند تصفیه مبلغ یکصد هزار فرانک که در سال ۱۳۰۷ از محل اعتبار مخارج دولت برای استنساخ کتب در پاریس به عنوان آقای میرزا محمدخان قزوینی پرداخته شده زحمت افزا می‌شود چون به موجب قانون محاسبات عمومی هر پرداخت قطعی از محل اعتبارات مخارج مملکتی باید مستند به اسنادی باشد که دین معینی را در مقابل کار انجام شده و یا اثاثیه و ملزومات خریداری شده بر عهده دولت ثابت نماید و در این مورد چون صورت ریز مخارج این یکصد هزار فرانک هنوز به وزارت مالیه نرسیده صدور تصفیه در مقابل دریافتی ایشان فعلاً غیر مقدور است. صدور تصویب نامه هیئت محترم وزراء نیز مستلزم این نیست که بدون مطالبه حساب و سند خرج و یا بدون هیچ قراردادی وجه مزبور به اختیار آقای قزوینی گذارده شود بلکه چون اعتباری برای این منظور در بودجه ۱۳۰۷ آن وزارت جلیله پیش‌بینی نشده بود به وسیله صدور آن تصویب نامه فقط اعتبار خرج پا دار (?) شده است. به هر حال فعلاً که قراردادی در این خصوص با آقای قزوینی منعقد نشده است مقتضی است به مشارالیه دستور فرمایند صورت مخارجی را که برای استنساخ کتب متحمل گردیده با تعیین مدتی که مشغول استنساخ آنها بوده تهیه و ارسال داشته، سپس حق الزحمه به مناسبت اشتغال ایشان نیز درباره ایشان منظور و به مخارج اضافه نموده صورت آن را مصداقاً ارسال فرمایند تا اقدام مقتضی در تصفیه محاسبات ایشان به عمل آید.

[فیروز فیروز]

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۴ آبان ۱۳۱۰

قربانت شوم، مراسله‌ای از وزارت مالیه راجع به اعتباری که برای استنساخ کتب در ۱۳۰۷ به اسم حضرت عالی منظور گردیده به وزارت معارف نوشته شده است که سواد آن را لفاً ملاحظه می‌فرمایند. متمنی است نسبت به مدلول آن که بیشتر مربوط به ترتیبات جاریه محاسباتی مملکت است و جنبه تشریفاتی دارد اقدام فرموده جواب لازم را به این سفارت ارسال فرمایید تا به وزارت معارف فرستاده شود.

[حسین علاء]

۳۴

23, rue Gazau, Paris 14^e

۱۳۱۰ آبان

قربانت شوم، مرقومه شریفه متضمن سوادى از مراسله وزارت مالیه راجع به تقاضای صورت حساب اعتبار ۱۳۰۷ زیارت گردید، فوراً در صدد مرتب نمودن قبوض و اسناد برآمده عنقریب همه را ارسال خدمت خواهم نمود که به وزارت معارف مقرر فرمایند فرستاده شود. خواستم فوراً رسید مرقومه شریفه را اطلاع داده باشم.

مخلص حقیقی
محمد قزوینی

[در حاشیه نوشته شده]:

آقای مرآت برحسب تقاضای آقای طائر کاغذی در این باب نوشته شود [....].

۳۵

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۳۱۰ آبان

۳۰ اکتبر ۱۹۳۱

وزارت جلیله معارف

آقای طایر رئیس محاسبات آن وزارت جلیله مراسله وزارت مالیه را در تقاضای سند خرج راجع به مبلغ یکصد هزار فرانک که در سال ۱۳۰۷ از محل اعتبار مخارج دولت برای استنساخ کتب قدیمه توسط سفارت به عنوان آقای میرزا محمدخان قزوینی ارسال شده بود به بنده ارائه و دستور شفاهی آن وزارت جلیله را ابلاغ فرمودند. فوری سواد مراسله وزارت مالیه را برای آقای میرزا محمدخان قزوینی ارسال، اینک جواباً مرقوم می فرمایند عنقریب در صدد مرتب نمودن قبوض و اسناد مربوطه بر خواهند آمد. با ارسال سواد مکتوب معزی الیه تمناً دارم وزارت مالیه را از موضوع مسبوق فرمایند.

[حسین علاء]

۳۶

23, rue Gazau, Paris 14^e

۱۳۱۰ آذر

قربانت گردم، از این تصدیع فوق العاده معذرت می خواهم ولی چون هیچ چاره دیگر نیست ناچار متوسل به مرحام حضرت مستطاب عالی شدم و مستدعی هستم چند دقیقه از اوقات گرانبهای خود را صرف غور در معروضات ذیل نموده سپس هر طور که رأی شریف اقتضا نماید معمول دارید:
جمع کتابهایی که - چنانکه حضرت مستطاب عالی مسبقید - باید به خرج دولت علیه عکس

برداشته شوند، مدتهاست که کار آنها تمام شده و مرتب و مجلد و حاضر و آماده برای فرستادن به طهران می‌باشند و عده‌ای از آنها نیز قبلاً فرستاده شده است. فقط یکی از این کتاب‌ها در جایی گیر کرده است که به این سبب متوسل به سفارت جلیله گردیده‌ام و آن نسخه‌ایست به‌عنوان «انشاء» که در کتابخانه مؤسسه السنه شرقیه لنین‌گراژ موجود است و چنانکه از سواد مکاتبات جوف ملاحظه خواهید فرمود بنده قریب ده ماه قبل (در ۴ فوریه ۱۹۳۱) قیمت عکس کتاب مزبور را که می‌شد ۲۶۵ منات (= ۳۴۹۸ فرانک) برحسب دستورالعمل آکادمی علوم لنین‌گراژ به نمایندگی تجارت سویت [= شوروی] در پاریس پرداخته و قبض رسید گرفته‌ام که سوادى از آن نیز در جوف است، اخطار این فقره را به آکادمی علوم لنین‌گراژ نموده‌ام و از آن تاریخ تاکنون منتظر دریافت عکس معهود هستم و اصلاً و ابداً و به هیچ وجه من‌الوجه در این مدت ده ماهه خبری از ایشان نرسیده است و چون ده ماه برای برداشتن عکس کتابی دارای ۴۳۲ صفحه فوق‌العاده زیاده از حد کفایت است و چون جمیع عکس‌های دیگر که به لندن و برلین و مصر و کمبریج مقارن همان تاریخ و بعد از آن تاریخ سفارش داده بودم همه مدت‌هاست که تمام شده و رسیده است و فقط این عکس مانده است بنده حقیقه دارم کم کم مشوش می‌شوم که آیا چه شده است که این کار این قدر تأخیر افتاده است، آیا فی‌الواقع عکس کتاب هنوز تمام نشده است؟ یا آنکه اصلاً شروع نکرده‌اند و بعدها شروع خواهند کرد؟ یا آنکه مبادا خدای نکرده موظفین ادارات جماهیر متحده شوروی روس بر طبق نظریات جدید خود که خوردن پول (بورژوا) را حلال تر از شیر مادر می‌دانند این پول نسبتاً گزاف را (۳۴۹۸ فرانک) قصد تملک کرده‌اند و می‌خواهند این قدر مسکوت بگذارند تا ما از مکاتبه خسته شویم و از خیرش بگذریم؟

به این ملاحظات چنانکه عرض کردم بنده فی‌الواقع جداً مشوش شده‌ام و لهذا متوسل به‌مراحم حضرت مستطاب عالی شده، مستدعی هستم که چون پای دولت و پول ملت در میان است و کار شخصی نیست، لطف خود را دریغ نفرموده مکتوب جوف را پس از مطالعه اگر عیب و نقصی در آن نمی‌یابید به‌توسط سفارت دولت علیّه در روسیه به مقصد خود ارسال فرمایید و به‌علاوه از طرف خود سفارت نیز مستقیماً یا به‌توسط نماینده ایران در مسکو اقداماتی جدی در این خصوص به‌عمل آید و درست تحقیق شود که این مسئله کجا گیر کرده است و چرا عکس کتاب را پس از ده ماه تاکنون نفرستاده‌اند.

مجدداً عرض می‌کنم که مقصودم این نیست که سفارت جلیله توصیه در حق بنده نماید، خیر! این فقره مفید نخواهد بود. مقصودم اینست که چون این کار، کار دولتی است نه شخصی و خصوصی برای گرفتن نتیجه بهتر گویا این است که خود سفارت این کار را به‌دست گرفته و مثل سایر کارهای دولتی از طرف خود یعنی از طرف دولت علیّه ایران در این خصوص اقدامات و تحقیقات نماید تا موظفین ادارات سویت بدانند که این کار شخصی یک نفر «بورژوا» نیست که بتوانند پول او را بی‌صدا و ندا نوش جان فرمایند بلکه پول دولت و کار دولت است که اهمال و زیر سبیلی در کردن و به‌سکوت گذراندن بر نمی‌دارد.

مستدعی است سوادى از مکتوبی که سفارت جلیله به‌روسیه خواهند فرستاد برای اینجانب ارسال دارند. از این تصدیعات فوق‌العاده معذرت می‌خواهم.

مخلص حقیقی و صمیمی
محمد قزوینی

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۲ آذر ۱۳۱۰

۳ دسامبر ۱۹۳۱

سفارت کبرای دولت شاهنشاهی در مسکو

به طوری که استحضار دارند حضرت آقای میرزا محمدخان قزوینی از طرف وزارت معارف ماموریت دارند از نسخ خطی کتب فارسی که در کتابخانه‌های اروپا موجود است عکس برداشته به طهران ارسال دارند، من جمله نسخه‌ای است به عنوان «انشاء» که در کتابخانه مؤسسه السنة شرقیه لنین‌گراذ موجود است، قریب ده ماه قبل بنابه دستورالعمل آکادمی علوم لنین‌گراذ آقای میرزا محمدخان قزوینی مبلغ ۲۶۵ منات (۳۴۹۸ فرانک) در مقابل قبض رسید به نمایندگی تجارتنی سویت در پاریس پرداخته‌اند که به لنین‌گراذ ارسال و در آنجا به برداشتن عکس کتاب «انشاء» مبادرت شود. تاکنون نتیجه اقدام معلوم نیست در صورتی که عکس‌های دیگری که به لندن و برلین و مصر و کمبریج مقارن همان تاریخ و حتی بعد از آن سفارش داده شده مدتی است تمام شده و آماده (؟) است. اینک شرحی که از طرف آقای قزوینی به منشی دائمی آکادمی علوم جماهیر شوروی در لنین‌گراذ اشعار شده لغاً ارسال می‌گردد که مقرر فرمایند به اسرع وسائل به مقصد ایصال و توجه مخصوص بفرمایند که عکس کتاب مزبور هر چه زودتر به آقای قزوینی برسد. منتظر نتیجه سریع و مطلوب اقدامات عالی هستم و قبلاً بیان امتنان و تشکر می‌نمایم.

[حسین علاء]

[در حاشیه نوشته شده]:

(۱) مکتوب آقای قزوینی به منشی آکادمی بین‌المللی عیناً سر باز ضمیمه شد.

(۲) سواد این شرح برای آقای قزوینی فرستاده شد.

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۲ آذر ۱۳۱۰

قربانت شوم، مرقومه رقیمه مورخه ۱۰ آذر ۱۳۱۰ عز وصول بخشید. فوراً شرح لازم به سفارت کبرای مسکو اشعار و پاکت منشی دائمی آکادمی علوم لنین‌گراذ نیز ارسال و تأکید شد که توجه عاجل مخصوص در انجام امر بنمایند. سواد شرحی که به سفارت کبرای مسکو نوشته شده لغاً ایفاد می‌گردد.

[حسین علاء]

[در حاشیه نوشته شده]:

سواد مراسله که به سفارت کبرای مسکو نوشته شده ضمیمه شد.

۳۹

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران

مسکو

۱۳۱۰ آذر ۲۵

سفارت شاهنشاهی ایران، پاریس

مرقومه مورخه ۱۲ آذر ماه ۱۳۱۰ نمره ۲۰۳۳ راجع به عکس کتاب «انشاء» که آقای میرزا محمدخان قزوینی به کتابخانه مؤسسه السنه شرقیه لنین گراد سفارش داده‌اند به انضمام شرحی که به منشی دائمی آکادمی علوم جماهیر شوروی در لنین گراد از طرف ایشان اشعار شده زیب و وصول بخشید. شرح مزبور را توسط یک نفر از اعضاء سفارت کبری که به لنین گراد عازم بود به مقصد فرستاد و دستور لازم نیز به مشارالیه صادر شد که در آنجا اقدام نماید که عکس کتاب مزبور هر چه زودتر به آقای قزوینی برسد. نتیجه را ثانیاً اشعار خواهد داشت.

[امضاء ناخوانا]

۴۵

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۳۱۰ دی ۲

آقای میرزا محمدخان قزوینی

در تعقیب مراسله مورخه ۱۲ آذر ماه ۱۳۱۰ به شماره ۲۰۳۲ سواد شرحی که از سفارت کبرای دولت شاهنشاهی در مسکو راجع به عکس «انشاء» رسیده است تلواً تقدیم می‌دارد.

[بدون امضاء]

۴۹

23, rue Gazau, Paris 14^e

۱۳۱۰ دی ۷

قربانت شوم، در جواب به مرقومه شریفه مورخه ۴ آبان ۱۳۱۰ مشتمل بر سوادى از مراسله اداره محاسبات وزارت جلیله مالیه راجع به تقاضای صورت حساب مبلغ یکصد هزار فرانکی که از بابت استنساخ و عکس بعضی کتب نادره خطی وزارت جلیله معارف به توسط سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس در ۳ اسفند ۱۳۰۷ به اختیار اینجانب گذارده است از همان روز ورود مرقومه شریفه چنانکه فوری در مکتوب جوابیه خود عرض کردم بنده مشغول جمع آوری قبوض و اسناد و پاکت‌های متفرقه و تهیه صورت حساب شدم و اینکه صورت حساب مزبور مشتمل بر ریز تمام مخارجی که در این مدت سه ساله اینجانب از بابت منظور مذکور نموده‌ام در ۲۵ صفحه به انضمام ۳۱ سند خرج نمره‌دار از نمره ۱ الی نمره ۲۸ با سه ضمیمه آن به علاوه یک پاکت از قبوض پستخانه تلواً ارسال خدمت گردید و مستدعی است پس از ملاحظه اگر عیب و نقص در آن ملاحظه نمی‌فرمایند، مقرر فرمایند به اسرع می‌مکن آنرا به وزارت جلیله معارف ارسال دارند که از آنجا به اداره محاسبات وزارت جلیله مالیه فرستاده شود.

و علاوه بر این صورت حساب مفصل و مبسوط که خطاب به اداره محاسبات است یک راپرتی نیز از کلیه کارهایی که در این مدت سه ساله راجع به عکس و استنساخ نسخ خطی اینجانب انجام داده‌ام با خلاصه‌ای اجمالی از صورت مخارجی که نموده‌ام برای اطلاع خود وزارت جلیله معارف در پاکت علی حده تهیه کرده‌ام و آن نیز تلو ارسال خدمت گردید. * مستدعی است آن را نیز با همان پست به وزارت جلیله مزبوره مقرر فرمایید ارسال دارند.

استدعای آخر اینجانب از حضور محترم این است که چون مدت مدیدی در تهیه این دو راپرت به کار رفته است اگر اسباب زحمت نیست مقرر فرمایید که هر دو پاکت را سفارشی دو قبضه به طهران ارسال دارند تا اطمینان خاطر به وصول آنها بیشتر باشد.

مخلص حقیقی صمیمی
محمد قزوینی

۴۲

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۳۱۰ / ۱۰ / ۹

دوست عزیزم، مرقومه شریفه مورخه ۷ دی ماه راجع به ارسال صورت حساب مبلغ یکصد هزار فرانکی که از بابت استنساخ و عکس برداری بعضی کتب نادره و خطی در اختیار حضرت عالی گذارده شده بود و یک بسته محتوی دو پاکت به عنوان وزارتین مالیه و معارف زیب وصول دارد. چنانکه تقاضا فرموده‌اند به اسرع اوقات این بسته را با پست سفارشی به وزارت جلیله معارف خواهد فرستاد که اوراق مربوطه را به اداره محاسبات وزارت جلیله مالیه تسلیم نمایند.

[حسین علاء]

۴۳

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۳۱۰ دی ۱۴

وزارت جلیله معارف

در تعقیب راپورت مورخ ۷ آبان ماه ۱۳۱۰، نمرة ۱۷۴۸ سواد مرقومه آقای میرزا محمدخان قزوینی به ضمیمه قبوض و اسنادی که در مکتوب خودشان به آن اشاره می فرمایند توسط پست مطبوعات علی حده تقدیم می دارد که به اداره محاسبات وزارت مالیه مقرر فرمایید ارسال دارند. متمنی است رسید راپورت و ضمائ آن را به سفارت ابلاغ فرمایند.

[حسین علاء]

[در حاشیه نوشته شده]:

راجع به اسناد خرج مبلغ یکصد هزار فرانک اعتبار جهت استنساخ کتب قدیمه.

* اشاره است به راپورتی که در دفتر قبل نامه بهارستان به چاپ رسیده است.

۴۴

23, rue Gazau, Paris 14^e

۳۰ دی ۱۳۱۰

قربانت گردم، الساعه بسته عکس مجموعه «انشاء» نسخه آکادمی علوم لنین گراد رسید. عبارتی پیدا نمی‌کنم که بتوانم اظهار کمال تشکرات صمیمی قلبی خود را از این اقدام عاجل مؤدی به نتیجه که فرمودید و این کار را که قریب یازده ماه بود به تعویق افتاده بود نیز به فوریت انجام دادم بنمایم. هنوز سرتاسر نسخه را به دقت ملاحظه نکرده‌ام تا ببینم تمام است یا نه ولی گمان می‌کنم تمام باشد. با تجدید تشکرات و احترامات فائقه.

مخلص حقیقی
محمد قزوینی

۴۵

23, rue Gazau, Paris 14^e

۲ بهمن ۱۳۱۰

قربانت شوم، راجع به عکس کتاب «انشاء» لنین گراد که چند روز قبل به دست اینجانب رسید در مراسله سفارت کبری نمره ۴۳۵۹ مورخه ۹ دی که محتوی بر صورت حساب عکس نسخه مزبوره بود عبارت ذیل مرقوم شده بود: «مخارج عکس برداری یکصد و هفتاد و چهار منات و شصت کپک شده در صورتی که میرزا محمدخان قزوینی معادل دو بیست و شصت و پنج منات برای این کار به نمایندگی تجارتی شوروی در پاریس تسلیم نموده است. بنابراین نود منات و چهل کپک طلب ایشان می‌شود که می‌توانند با ارائه صورت حساب ملفوف آن را از نماینده تجارتی شوروی پس بگیرند».

اکنون غرض از تصدیق خاطر مبارک این است که اینجانب امروز ۲ بهمن ۱۳۱۰ (۲۳ ژانویه ۱۹۳۲) صورت حساب ملفوف سفارت کبری را به نمایندگی تجارتی شوروی در پاریس ارائه دادم. ایشان پس از یک ساعت تمام مراجعه در دفاتر و نوشتجات خود از پس دادن بقیه پول یعنی ۹۰ منات و ۴۰ کپک امتناع نمودند و گفتند باید حواله از آکادمی علوم لنین گراد خطاب به نمایندگی تجارتی شوروی به ما ارائه دهید تا به مقتضای آن ما این وجه را به شما پردازیم، زیرا که در این صورت حساب ملفوف اسمی از نمایندگی تجارتی شوروی نیست و حتی اصلاً و ابداً اسمی از نسخه «انشاء» و نمره آن و هیچ خصوصیتی از خصوصیات آن نیست و مستقیماً هم به ما در این خصوص خبری نرسیده است و لهذا ما بدون هیچ حواله و سندی و اخطاری از آکادمی علوم نمی‌توانیم وجهی به کسی پردازیم.

بنابراین، چون انجام اصل عمل عکس در نتیجه اقدامات حضرت مستطاب عالی و سفارت کبری شاهنشاهی در مسکو بوده است، مستدعی است به مقتضای الاکرام بالا تمام چون پول پول دولت است و نباید از میان برود از سفارت کبری مسکو خواهش فرمایید که از آکادمی علوم لنین گراد تقاضا نمایند که حواله به نمایندگی تجارتی شوروی در پاریس در خصوص پس دادن این بقیه (یعنی نود منات و چهل کپک) صادر نمایند که به مقتضای آن اینجانب آن وجه را بتواند استرداد نماید. و این حواله را می‌توانند یا مستقیماً به نمایندگی تجارتی شوروی در پاریس ارسال نمایند یا در ضمن مراسله به توسط سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس برای اینجانب بفرستند.

ازین تصدیقات متوالی مکرر معذرت می‌خواهد و از صمیم قلب قبلاً اظهار تشکر می‌نماید.

مخلص حقیقی
محمد قزوینی

۴۶

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۴ بهمن ۱۳۱۰

سفارت کبرای دولت شاهنشاهی در مسکو

با تشکر از مساعدتی که در موضوع تسریع در ارسال عکس کتاب «انشاء» از لنین گراد به عمل آورده‌اید سواد مرقومه جناب آقای میرزا محمدخان قزوینی را ضمیمه می‌نماید که به طوری که تقاضا فرموده‌اند مقرر دارید در صدور حواله از آکادمی علوم لنین گراد خطاب به نمایندگی تجارتي شوروی در پاریس برای پرداخت ۹۰ منات و ۴۰ کپک وجه علاوه که باید به ایشان مسترد شود اقدامات لازمه به عمل آورند و نتیجه را به این سفارت ابلاغ نمایند.

[حسین علاء]

۴۷

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۴ بهمن ۱۳۱۰

قربانت شوم، در جواب مرقومه مورخه ۲ بهمن ماه جناب عالی در موضوع استرداد ۹۰ منات و ۴۰ کپک در نمایندگی تجارتي شوروی در پاریس بابت عکس کتاب «انشاء» در لنین گراد تصدیع می‌دهند به سفارت کبرای دولت شاهنشاهی در مسکو مراجعه شد که مطابق منظور جناب عالی اقدام لازم به عمل آورده نتیجه را اطلاع دهند.

[حسین علاء]

۴۸

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران - مسکو

۱۶ بهمن ۱۳۱۰

سفارت دولت شاهنشاهی ایران، پاریس

در جواب مرقومه مورخه ۴ بهمن ماه ۱۳۱۰ نمره ۲۵۳۹ متضمن سواد مراسله آقای میرزا محمدخان قزوینی زحمت افزای گردید که از طرف سفارت کبری برای استرداد باقی مانده وجه معادل ۴۰ - ۹۰ منات اقدام لازم به عمل آمد که آکادمی علوم لنین گراد نمایندگی تجارتي شوروی در پاریس به عنوان آقای قزوینی حواله نمایند.

[امضاء ناخوانا]

۴۹

۲۵ بهمن ۱۳۱۰

جناب مستطاب آقای میرزا محمدخان قزوینی

در تعقیب مراسله سابق به استحضار خاطر محترم می‌رساند: برطبق اطلاعی که سفارت کبرای دولت

شاهنشاهی در مسکو می‌دهد اقدام لازم به عمل آمده است که توسط نمایندگی تجارته شوروی در پاریس باقی مانده وجه را (معادل ۴۰ - ۹۰ منات) آکادمی علوم لنین‌گرا به عنوان حضرت عالی حواله نماید.

[حسین علاء]

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران - مسکو

۳ اسفند ۱۳۱۰

سفارت دولت شاهنشاهی ایران، پاریس

در تعقیب مراسله جوابیه نمره ۴۸۱۶ مورخه ۱۶ بهمن ۱۳۱۰ زحمت افزا می‌شود مطابق شرحی که جواباً از آکادمی علوم لنین‌گرا به سفارت کبری رسیده و سواد آن تلو ارسال می‌شود آکادمی مزبور در تاریخ سوم فوریه تحت نمره ۵۲۴ - ۶۳ از نمایندگی شوروی در فرانسه تقاضا کرده است مبلغ ۲۰ - ۱۱۹۲ فرانک بقیه وجهی را که از بابت عکس برداری کتاب «انشاء» باقی مانده به آقای میرزا محمدخان قزوینی مسترد دارند. متمنی است قدغن فرمایند از وصول وجه مزبور سفارت کبری را مستحضر دارند.

[امضاء ناخوانا]

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۰ اسفند ۱۳۱۰

۲۹ فوریه ۱۹۳۲

قربانت شوم، از سفارت کبرای شاهنشاهی در مسکو اطلاع می‌دهند که مطابق شرحی که از آکادمی علوم لنین‌گرا رسیده، آکادمی مزبور در تاریخ ۳ فوریه تحت نمره ۵۲۴ - ۶۳ از نمایندگی اتحاد جماهیر شوروی در فرانسه تقاضا شده است مبلغ ۱۱۹۳ فرانک و ۳۰ سانتیم بقیه وجهی را که از بابت عکس برداری کتاب «انشاء» باقی مانده به حضرت عالی مسترد دارند. چون سفارت کبرای شاهنشاهی در مسکو تقاضا کرده است وصول وجه اعلام شود، متمنی است در صورتی که آن مبلغ مستقیماً به حضرت عالی رسید وصول آن را به سفارت کبری اعلام فرمایند و چنانچه به وسیله این سفارت ایصال شد از اینجا مراتب به سفارت مسکو اطلاع داده خواهد شد.

[حسین علاء]

23, rue Gazau, Paris 14^e

۱۱ اسفند ۱۳۱۰

قربانت شوم، در جواب مرقومه شریفه مورخه دهم اسفند راجع به استفسار در خصوص وصول بقیه وجهی که از بابت عکس برداری کتاب «انشاء» بر ذمه آکادمی علوم لنین‌گرا باقی مانده بود فوراً مبادرت به عرض

می‌نماید که بلی در تاریخ ۱۳ فوریه چکی از نمایندگی تجارتي اتحاد جماهیر شوروی در پاریس مستقیماً به اسم اینجانب به مبلغ ۱۱۹۳/۳۰ فرانک به حواله آکادمی علوم لنین‌گرا بابت بقیه وجه مزبور رسید و قبض رسید هم فوراً برای ایشان فرستادم در همان روز وصول حواله و چون واضح بود که وصول این وجه (مثل انجام اصل عمل یعنی عکس‌برداری کتاب «انشاء») هر دو در نتیجه اقدامات سفارت شاهنشاهی پاریس و سفارت کبرای شاهنشاهی در مسکو است و اینجانب یقین داشتم که هر دو سفارت شاهنشاهی مسبق از ارسال وجه‌اند، لهذا اعلام وصول وجه را به خیال خود لازم ندانستم، حالا می‌بینم که در خبط بوده‌ام و اعلام وصول لازم بوده است، لهذا پس از تقدیم کمال تشکرات قلبی صمیمی از اقدامات سریع مجدانه سفارت شاهنشاهی در پاریس و سفارت کبرای شاهنشاهی در مسکو نهایت معذرت از این قصور خود در اخطار فوری وصول وجه در موقع خود اظهار می‌دارم.

مخلص حقیقی صمیمی
محمد قزوینی

۵۳

سفارت شاهنشاهی ایران در پاریس

۱۳ اسفند ۱۳۱۰

سفارت کبرای محترم دولت شاهنشاهی در مسکو

در جواب مرقومه مورخه سوم اسفند ماه ۱۳۱۰ به شماره ۵۱۱۵ معروض می‌دارد که مبلغ ۳۰ - ۱۱۹۳ فرانک بقیه وجه مربوطه به عکس‌برداری از کتاب «انشاء» در آکادمی علوم لنین‌گرا به جانب مستطاب آقای میرزا محمدخان قزوینی واصل گردیده و معظم‌له رسید آن را مستقیماً به نمایندگی تجارتي اتحاد جماهیر شوروی مرحمت فرموده‌اند.

[حسین علاء]

۵۴

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه*

۱۳۱۲/۱۱/۲۳

سفارت محترم شاهنشاهی دولت ایران در پاریس

چون وزارت معارف در نظر دارد که در سنه آتیه ۱۳۱۳ از بعضی نسخ نفیسه نادرالوجود فارسی که در کتابخانه‌های اروپا وجود دارد عکس بردارد و برای این عمل بایستی اعتبار متناسب منظور نمود متمنی است به زودترین حله فرصت با جلب نظر جناب مستطاب آقای میرزا محمدخان قزوینی - دام‌افضاله - فهرستی تهیه با تعیین منابع تقریبی مصارف به وزارت معارف اطلاع فرمایید که اقدام مقتضی به عمل آید.

علی اصغر حکمت

[مهر وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه]

* برگرفته از: مقالات تقی‌زاده، به کوشش ایرج افشار، ج ۹ (تهران، ۱۳۵۷)، سند شماره ۵۲.

وزارت معارف و اوقاف

و صنایع مستظرفه

اداره: _____

دایره: _____

نمره: _____

تاریخ: برج مهر سنه ۱۲۹۴
ضمیمه

دورسارف روح‌نورینم رفته یازدهم ردگشته درردلی

عین‌دگرید (رجب‌پنجاه روزگت سارف حقیقه سگ کوه‌نورین)

در اردو به فصدی همی درت است در اردو سغول قدرت کسب در اردو

کتاب سندی نیم نظر سگه کلهی بطور سارف مکتب کسب

قدیم در فصد در کلهی سغول است کسب سگ سگ سگ

رجب سغول سغول سغول سغول سغول سغول سغول

در اردو سغول سغول سغول سغول سغول سغول سغول

همین سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ

در سغول سغول سغول سغول سغول سغول سغول

نفسه سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ

در نظر سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ

سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ

نظر سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ

در سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ سگ

Handwritten signature and notes in Persian script.

۱۵ مرداد ۱۳۹۹
اسم نویسنده: ح. صبر
صادر: ایمن وزارت
ضمیمه: سرلوحه تصدیق
تهران - ژوئن

نمبر کتاب ثبت: ۳۰۰
کارتن: ۱۰
ذکر نمرة: ۱۰
اداره: ۱۰
خروج: ۱۰

جانب اولیٰ محمد رفیع
 در داد امر تصدیق این جانب در باره تصرف اوقاف در نظر دولت که بر طرفین عام و خاص
 پدید می آید در عارضه اوقات در نزد دعوای ایران لازم که در خدمت شما در طرف اولیٰ و طرف دوم
 من سلف طرف اولیٰ و طرف دوم در این نام از تصرف شما بر سر اوقاف استقامت کنم که خانی که در این ایران از این امر
 از قرار که مرثیه بعد بر منی تصرف هم بعد و انجمنه خیریه سعادت و غنایه ایضا که حضرت و اولادش هم در این
 در زمانه عارضه ذات مرثیه در این موضع که تصرف هم بعد این جانب استقامت کنم و دست در راه عظام منتهای کنم که در این نام
 که در اروپا تصرف در این جهت از آمدن حقیقت منتهای تصرف را که در این منتهای انجام داد بهر باره و آن
 بنا بر جمع ادوی و غیره این قبیل تصرف از منی منتهای استقامت کنم و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 البته من حق تکلیف است که از جهت سال قبل بهر جهت استقامت کنم و آن در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 اردو و بطبع رسیده که تصرف از این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 خانی که در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 بعد تصرف و تصرف در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 انظار از هر یک از این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 که داشت که عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 بعد در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 بعد در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه
 که خانی و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه و در این عارضه

